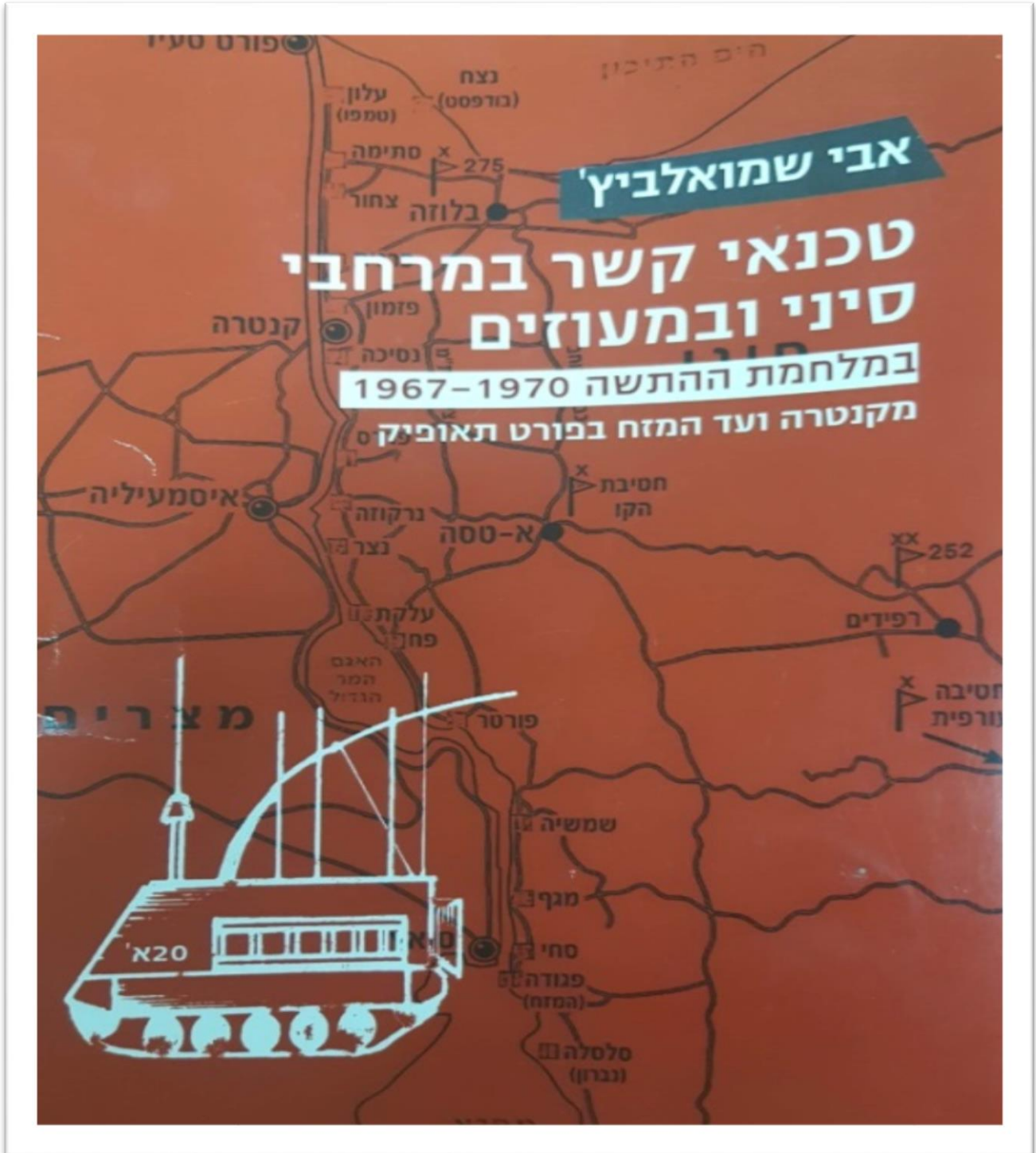

העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב
ת.ד. 7289 יהוד-מונוסון, מיקוד 56214 ; פקסי 03 536 3470 ; טל' 03 536 4622

תוכן עניינים

3.....	תפקידים עיקריים בחיל הקשר
3.....	רקע משפחתי
3.....	שורשי הילדות
4.....	גיוס לחיל הקשר ותחילת הדרך בצבא במחנה "קסטינה"
6.....	תחילת השירות בסיני: ברפידים (ביר גפגפה) וב"יעלק" (גיבל יעלק)
7.....	בגדוד 195 בקנטרה
9.....	חוויות
9.....	חילוץ חללים ממוצב "טמפו" (על גמלים)
13.....	שיקום לאחר הפציעה וחזרה לגדוד 195
13.....	שירות במלחמת יום הכיפורים
14.....	קורס קציני קשר במילואים
15.....	שירות כקצין קשר בחטיבה 8

תפקידים עיקריים בחיל הקשר

שירות סדיר: 1967-1970 טכנאי קשר במרחבי סיני ובמעוזים במלחמת ההתשה.
שירות מילואים: 1970-1998 כטכנאי קשר, בין השאר, בסיני במלחמת יום הכיפורים
ולאחר מכן כקצין קשר (כולל שנת שירות קבע) וקשר"ח 8.
רצ"ב בעמוד הפתיחה: עטיפת הספר שכתבתי על תקופת שירותי בחיל הקשר,

- הרקע האדום הכהה של העטיפה מסמל את הדם הרב שנשפך במהלך מלחמת ההתשה בגזרת תעלת סואץ.
- בעטיפה גם מסומנים מוצבי צה"ל בגזרת התעלה, לרבות מפקדת האוגדה ב"רפידים", המפקדות החטיבתיות ב"בלוזה" וב"טסה" וחלק מהמעוזים לאורך התעלה. מסומנים גם ערי התעלה העיקריות: קנטרה בצד שלנו ואיסמעיליה וסואץ בצד של המצרים.
- בפינה השמאלית התחתונה של העטיפה: צלמית של נגמ"ש פיקוד של מח"ט, עם סימול 20א' עליו, בו ישב, בדרך כלל, לצד המח"ט, גם קצין הקשר החטיבתי.

רקע משפחתי

נולדתי בשנת 1949, למשפחה שמואלביץ, דור שביעי בארץ, למשפחה חקלאית שורשית שעסקה בעיקר בגידול פרדסים ובשיווק פרי הדר באדמות חקלאיות באזור פתח תקווה ("מלאבס") ובהוד השרון אשר נקנו בשנות ה-30 של המאה שעברה, ע"י אבי סבי, מהשייך אבו קישק.

לימים נישאתי לרות, לבית אדלר שאמה הייתה ניצולת שואה ואביה היה טייס בחיל האוויר הרוסי אשר השתתף בהפצצות על הגרמנים במלחמת העולם השנייה ואשר היה בין מקימי חיל האוויר הישראלי כטייס ובעל כנפי זהב (כטייס מעל 50 שנה בחיל).
לרות ולי נולדו שלושה בנים:

- הראשון, חי כיום בכפר לאוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים.
- השני, רס"ן (מיל.) בשלדג, נשוי+2, ועובד כמהנדס בעל תואר שני בחברת "אלתא" של התעשייה האווירית.
- השלישי, סרן (מיל.) ביחידת מגלן, אשר מסיים, בימים אלה, לימודי חשבונאות ומשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים.

שורשי הילדות

שנות ילדותי עברו עלי בפתח תקווה, שם גרה משפחתי ושם גם למדתי בבית הספר היסודי ע"ש "יעקב קרול" מכתה א' עד כיתה ח'.
עם סיום לימודי בבית הספר היסודי, המשכתי בלימודי התיכוניים, בכיתה ט' (אז לא היו קיימות חטיבות ביניים), בבית הספר התיכון ע"ש "אחד העם", בפתח תקווה, למשך שנתיים שבסיומם עברתי, להמשך לימודי, לביה"ס המקצועי "עמל" למסלול שנקרא אז: "שחרות משולבת".

במסגרת זו למדתי שנה, בבית הספר הזה, במגמת טכנאות אלקטרוניקה ולאחריה למדתי שנה נוספת, כשוחר, באותו מקצוע, בבית הספר הטכני של חיל האוויר (ביס"ט 21), בחיפה. כחלק מההכשרה שלי כשוחר אף עברתי שם קורס טירונות של צה"ל. עם סיום הכשרתי כשוחר הוסמכתי כטכנאי אלקטרוניקה בצה"ל.

תחילת הדרך

תחילת הדרך כטכנאי קשר בביס"ט 21 שהיה בסיס חיל האוויר
שבו "הירוקים" למדו להיות טכנאי קשר

בשלה הראשונה, הראשון מימין

גיוס לחיל הקשר ותחילת הדרך בצבא במחנה "קסטינה"
עם סיום הכשרתי, התגייסתי בנובמבר 1967 לצה"ל, לחיל הקשר והוצבתי כטכנאי במעבדת תיקונים לציד קשר, במחנה "קסטינה" בו שכנה אז מפקדת גייסות השריון. במעבדה קיבל אותי ביחד עם חבורה שלמדה אתנו, בביס"ט 21, רס"ר ראובן גרינברג, מחיל הקשר, מפקד המעבדה, אשר מיד הכניס אותנו לענייני תיקוני מכשירים ועבודה על דור מכשירי הקשר שנכנסו אז לשימוש: משפחת מכשירי ה-VRC. אנחנו, הטכנאים במעבדה, הפכנו, למעשה, להיות, לצוותי ההסבה של חיל השריון במעבר משימוש במכשירי ה-GRC למכשירי ה-VRC. כאן למדנו את חשיבותו של מברג ה"טסטר" - מברג קטן שאתו מכוונים את התדרים במכשירי ה-VRC שנחשבה מאז כ"חובה", להימצא בכיס העליון של חולצת הטכנאי או האלחוטן.

העמותה להנצחת חילי חיל הקשר והתקשוב

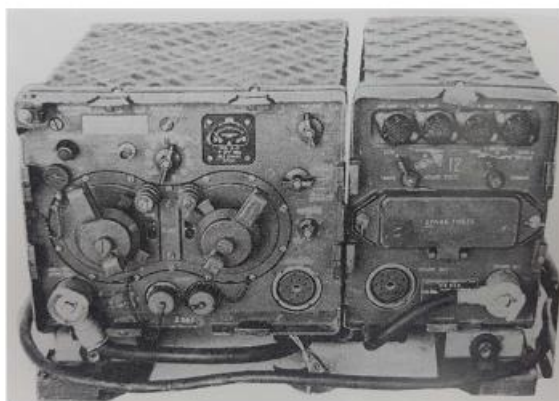
ת.ד. 7289 יהוד-מונוסון, מיקוד 56214; פקס' 03 536 3470; טל' 03 536 4622

**ה"אבא" של הטכנאים בשריון – רנ"ג ראובן גרינברג
במעבדת השריון בקסטינה**

הסבה ממשפחת GRC ל-VRC

משפחת ה-GRC:

מק-126/מק-128: מקמ"ש תג"ם מח-67/מח-68 עם ספק כח

מערכות הקשר במלחמת ההתשה

רדיו תג"ם, ממשפחת VRC/PRC, (מק-44/48 מק-25) רשתות עיקריות מוצפנות עם טל-70. מפתוח תג"מ באמצעות שלט-רחוק.

בסיס אנטנה לאג-1729.
בא-6707. עם מתאם המקבל
פיקוד מהמק"ש בכבל בקרה

מק 25 PRC - נישא

מקלט עזר VRC

מק"ש VRC ידני

מק"ש VRC אוטומטי

תחילת השירות בסיני: ברפידים (ביר גפגפה) וב"יעלק" (גיבל יעלק)

התקופה הייתה לאחר מלחמת ששת הימים והצבא ישב בכל מרחבי סיני כאשר מערכות הקשר אמורות לתת מענה של קשר, הן למרחקים הגדולים והן לחול והאבק של האקלים המדברי של סיני.

לא רציתי להישאר במעבדה ב"קסטינה", סתם כטכנאי קשר שמתקן טלפונים ומכשירי קשר, רושם על הפתקאות הצהובות שעל המכשירים, "שמיש" או "לא שמיש" ויוצא הביתה בשעה 17:00 (כשאין שמירות וכו'). כך שאחרי שהות של כשלושה שבועות בקסטינה הבנתי שזה לא המקום בשבילי ובקשתי לרדת לסיני לחטיבה 401 שישבה ב"רפידים" (ביר-גפגפה). בקשתי התקבלה וירדתי לשם, מקום שמאוד שמחו שהגיע עוד טכנאי (פחות שמירות להם וקיצור זמן הסבב ליציאות הביתה). כך ש"טחנתי" שמירות כהוגן. בבואי לשם, נקרתה לי הזדמנות להתנדב לעלות ל"יעלק" (גיבל יעלק) שם הקימו בדיוק, באותה עת, תחנת ממסר ותחנת קשר מרחבית. וכך הגעתי, בדרך-לא-דרך, במשך כ-6 שעות נסיעה, על רכב "ריו" שהביא אספקה לנקודה גבוהה זו בהרי סיני ו"לסתום חור" כטכנאי קשר. עבודה שם כטכנאי לא הייתה לי כי לא תיקנו מכשירים אלא החלפנו מכשירים תקולים במכשירים שמישים ואת שאר הזמן בילינו או בשמירה או בקריאת ספרים או בבישולי מאכלים. המקרה המעניין ביותר שחוויתי שם היה בעת אשר האלחוטן שלידי, קלט במכשיר מ.ק. 10 את קריאת המצוקה מהמשחתת "אילת" אשר הותקפה בטילים ואשר העביר את הקריאה הזו למפקדת החטיבה המרחבית באזור וכתוצאה מזה נודע לגורמי צה"ל על הפגיעה במשחתת והחלו בפעולות ההצלה שלה.

הירידה לחטיבה 401

החיים כטכנאי קשר בג'בל יעלק ששימש כאתר שליטה במרחבי סיני

האווהל והצריף בג'בל יעלק

בניית צריף המגורים בג'בל

המגורים ביעלק

בגדוד 195 בקנטרה

לאחר כחודשיים ב"יעלק" שבהם יצאתי הביתה רק פעם אחת, ביקשתי שוב להיות יותר קרבי ולמזלי הטוב רס"ר פיזנטי מיבנה החליט להעביר אותי לגד' 195 שישב בקנטרה ושוב היה חסר טכנאי קשר.

לגדוד 195 הגעתי והתקבלתי בזרועות פתוחות על ידי אנשי הצוות ויהושע פלג הטכנאי הראשי.

סיפור האנטנה הארוכה של מ"ק 10

מגדל הכנסייה הקופטית בעיר קנטרה מופגז. לימים, ישב למעלה הקת"ק (קצין תצפית קדמי) שלנו, ומשם טיווח את התותחים והטנקים שלנו לכיוון עמדות המצרים שירו משם. תפקידי היה לוודא את תקינות מכשיר הקשר שלו, כולל האנטנה הארוכה.

העבודה כטכנאי קשר במפקדת הגדוד כללה בין השאר תיקון של מכשירי טל-8 שניזוקו בהפגזות על המעוזים. תיקונים אלה כללו, בין השאר, פירוק והוצאת הגנרטור שבתיק העור, לדפוק על השולחן ולהוציא ממנו את החול, לשמן אותו, לקרוא את כל הפתקאות שנמצאו בתוך הטלפונים ונשכחו בהם על ידי החיילים, לבדוק את המיקרופון והאזנייה, לנער את החוט שמחבר את (מערכת היד) המע"ד לבית הטלפון, לבדוק עם צב"ד 33 מצב שלשמיעה עצמית ודיבור, לרשום פתק "שמיש" ולשלוח את המכשיר בחזרה למוצב ששלח אותו לתיקון.

גדוד 195

טלפון השדה של צה"ל טל-8.
טלפון שדה זה היה פריט תקני במרבית צבאות העולם במשך עשרות שנים. המכשיר נקבע כפריט צבאי תקני בצבא ארה"ב בשנת 1932 והיה בשימוש צבא ארה"ב בשנים 1937-1967. בצה"ל שימש עד אחרי מלחמת לבנון ה-2. הטלפון מאופיין במארז עור חום או בד קנבס ובידית מחולל הצלצול. משקלו 4.4 ק"ג.

בטלפון היה מפסק לבחירת מצב עבודה:
סוללה מרכזית או סוללה מקומית, ובצה"ל הוא הופעל תמיד עם סוללה מקומית – שתי סוללות 1.5 וולט בט-30. האיתות (הצלצול) היה איתות מגנטו, בתדר 17 הרץ ובמתח 70 וולט. בטלפון היה פעמון (לקליטת צלצול) ומחולל ידני (היה צורך לסובב ביד את המחולל, כדי לשלוח צלצול לצד השני). מערכת השמע כללה מיקרופון פחמי ואוזניה עם מגנט. המעגל החשמלי כלל שני עצמי וקבלים, לתיאום עכבות, להנחתת השמיעה העצמית ולמניעת מעבר זרם ישיר באוזניה.

והסיפורים שהתגלו בתוך הטלפון שהובאו לתיקונים...

טלפון שדה טל-8

מקפול הגיע מ-8

והסיפורים שהתגלו בתוך הטלפון שהובאו לתיקונים...

הטלפון שהתגלו בתוך הטלפון שהובאו לתיקונים...

חוויות

חילוץ חללים ממוצב "טמפו" (על גמלים)

כאשר חיפשו קשר שייצא למוצב "טמפו" לחלץ 4 חיילים שנהרגו שם. להגיע ל"טמפו" המופגזת לא היה ניתן להגיע בשלב ההוא עם רכבים והוחלט כי סיירת הגמלים תוביל את יחידת הסיוור לשם. אני התנדבתי להיות הקשר של היחידה. עד אז לא התנסיתי ברכיבה על גמל ולא שיערתי לעצמי עד כמה לא נוח דבר זה. ביקשתי שיביאו לי שלושה מכשירי מ.ק. 10 עם אנטנות ארוכות ומע"ד על האוזניים עם פתילי חיבור ארוכים ושישימו אותם על סלים שעל אוכף הגמל - בדומה לסלי צריח הנמצאים בטנקים.. מכשיר אחד שמתני על רשת הפלוגה שישבה ב"טמפו", מכשיר שני שמתני על הרשת הגדודית ומכשיר שלישי שמתני על הרשת החטיבתית. בכל המכשירים סגרתי את העוצמה למינימום (כי "חצי עולם" היה שותף למבצע הזה והרשתות היו פעילות כל הזמן) וכך בשקט ודממה מוחלטת כשאני עם המע"ד על האוזן כל הזמן, הצלחנו, על גבי הגמלים, במשך כ-5 שעות, להגיע מ"בלוזה" ל"טמפו", לחלץ משם את החללים ולחזור בריאים ושלמים. עד היום איני יודע איך הגשש הבדואי ידע לנווט ללא מכשיר ניווט אלה על פי חושי הבדואים הגששים הנודעים..

במוצב "המזח" והפציעה בו

גם במפקדת הגדוד בעיר קנטרה עברו עלי חוויות "מקסימות" והכל תחת אש פגזים, ריות וכו'. החלטתי שאני שוב רוצה לעבור לפלוגה שיוורדת למזח. הרבה לא הבנתי לאן אני נופל אבל חיפשתי את "ההרפתקה" שאכן קיבלתי. ירדתי לפלוגת החרמש שהמ"פ שלה היה עודד יסעור, מש"ק הקשר היה יאיר ברקוביץ ואיש הקשר, הקוון, היה בשם חסן. הפלוגה קיבלה הודעה שהיא יורדת למוצב "המזח"

שהיה המעוז הדרומי ביותר, בתעלת סואץ, מול העיר סואץ. הרבה ציוד לא לקחתי עמי למעט מה שהיה חשוב ביותר כגון: הצב"ד לבדיקת הספק השידור של מכשירי הקשר, פיוזים של 75 אמפר לרכב ולזחל"מים שימנעו ניצוצות וידליקו את הרכבים, סט מפתחות מתקון ופנס.

סיפוח לפלוגת חרמ"ש שירדה למוצב המזח מול העיר סואץ

בונקר הפיקוד

מעוז המזח

מוצב המזח

ה"מזח" היה המוצב "החביב" על המצרים. מדי יום ביומו היינו מופגזים באש על ידי המצרים כולל במטחי קטיושות 160 מ"מ וחווינו אף ניסיונות פשיטה על המוצב בלילות. אנו כאנשי קשר היינו חייבים, להשמיש, לאחר כל הפגזה, הן את קשר הרדיו (ביחוד תיקון האנטנות והחיבורים אליהם) והן את הקשר הקווי אשר היווה את הבעיה העיקרית. וכך יום-יום לילה-לילה היינו נאלצים לחפש את הקווים שניזוקו בהפגזות הנוראיות. להגיע לכל הניתוקים בקווים, להתעצבן כי אין לנו פלייר נאות על מנת לעבוד עם הח-10 (לצורך חיבורי חוטים חייבים לקלף את הח-10 ולחבר את חוטי הנחושת שדרכם עובר האות החשמלי) שזו הייתה משימה לא-קלה.

אבי מדבר במכשיר קשר, ולידי עומדים
יאיר ברקוביץ' המש"ק וחסן הקוון

עודד המ"פ ואני, באמצע הפגזה,
כשאנו מתדרכים את הכוחות

טכנאי קשר שהוא גם מסריט

מקרינים סרט בתוך המוצב

שימוש נוסף ב-10ח היה כחבל משיכה להתנעת הגנרטור. כי חבל התנעה רגיל, כמו שקיים בדרך כלל במפקדה או כמו שראינו שהיה קיים ב"קסטינה", לא היה בנמצא ואז לצורך התנעת הגנרטור היינו מלפפים את ה-10ח על גלגל הארכובה של הגנרטור, קושרים לכף היד ומתחילים למשוך בתקווה להתניע אותו.. ורק לאחר מספר נסיונות סרק, ורק לאחר שהיד הייתה מאדימה מכאב ומלחץ של ה-10ח, היה הגנרטור מתעורר בסופו של דבר....

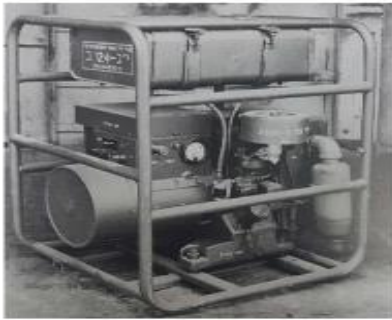
שהייתי ב"מזח" כ-9 חודשים לסירוגין עד שגם אני נפצעתי מהתפוצצות הגנרטור שסיפק חשמל למכשירי הקשר ולבונקר ושלגביו הייתי גם אחראי למלא אותו בדלק כל יום בשעות הבוקר המוקדמות.

הייתה קיימת בעיה לתדלק את הגנרטור - י.כ. 124 - שקצת למדנו עליו ב"קסטינה", כי לא היה בידינו משפך תיקני אשר אמור היה לעזור במילוי הדלק בגנרטור מתוך ג'ריקן הדלק ורק תושייתו של טכנאי קרבי אשר לקח את הקופסא של מנת הקרב, ויצר ממנה חרוט, כעין משפך, פתרה את הבעיה ואפשרה את התדלוק של הגנרטור.

שימוש בגנרטורים –

סיפור המשפך, צינור הפליטה וכבל המשיכה

- גנרטורים יכ-20, יכ-124, יכ-131 פעלו עם אותו מנוע – מנוע בנזין עם צילינדר בודד וקירור אוויר.
- גנרטורים יכ-20 ויכ-124, כאשר היו מחוברים למצברים, ניתן היה להתניעם בעזרת לחיצה על כפתור התנעה, והיו מחברים להם צינור פליטה נייד, כדי לעמעם במקצת את הרעש.
- יכ-131 היו מתניעים עם חבל משיכה. התנעת הגנרטור במשיכה בודדת הייתה אומנות.

גנרטור שדה 24 וולט יכ-124ב

שיקום לאחר הפציעה וחזרה לגדוד 195
 אחרי 4 חודשים של החלמה ושיקום ב"בית קיי", בנהריה, ביקשתי לחזור לגדוד. כולם התפלאו למה אני רוצה לחזור לסיני.. אבל שוב, נחישותי עזרה לי לחזור לגדוד 195 בהסכמתו של המג"ד יוסי פלד (לימים האלוף פלד, עמו נשארתי בקשרי ידידות עד היום). ביקשתי ממנו לחזור לגדוד אך ללכת עם נעליים חצאיות כי נכוויתי ברגל שמאל. כמו כן, ביקשתי לצאת, ככול הניתן, בימי חמישי, לת"א להשלים את בחינות הבגרות שלי. ואכן בקשותיי אלה התקבלו.. כך שבהמשך השירות בסיני הספקתי הן ללמוד והן לזכות, בימי א', בהסעות לסיני, מאצטדיון "יד אליהו", ללא-מעט, מבטי קנאה מהחיילים האחרים, על לבושי שכלל נעליים חצאיות בלבד...

אני לאחר הפציעה עם נעליים חצאיות, פברואר 1970

שירות במלחמת יום הכיפורים

שלוש שנים לאחר שחרורי משירות סדיר בצה"ל, כשאני מבלה בחופשה מהאוניברסיטה העברית שבה למדתי כלכלה ויחסים בינלאומיים, במדלונה שבספרד, באליפות אירופה בכדורסל (ספורט שאני מאד אוהב) פורצת מלחמת יום הכיפורים. לא היססתי לרגע, עזבתי הכל ועם עוד שני חברים שהיו אתי, נסענו, מרחק של כ-1200 ק"מ, ללא שינה וללא עצירה בדרך, במדלונה שבספרד לשדה התעופה אורלי שבצרפת כי שמענו שלשם יגיע מטוס "בואינג" של הצבא לאסוף חיילים למלחמה. ואכן לאחר המתנה של מספר שעות באורלי, הגיע ה"בואינג" ואני הצלחתי להידחף ולעלות עליו.

עם הגעתי ארצה המשכתי מיד למחנה "שדה תימן", לחטיבה 600. שם ראיתי כי רס"ר ארבלי מחפש חיילים שיעזרו לו להעמיס נשקים, דלק, ותחמושת על משאיות, כי הטנקים יצאו מהימ"ח לסיני ללא זיווד נאות. וכך אני מצטרף לשיירה המיוחדת של ארבע משאיות ריו עמוסים בסולר, מקלעים ותחמושת. בדרך אני שואל את רס"ר ארבלי: הגד, ניסוי כלים עשו? הוא עונה לי: לא. ביקשתי לעצור את השיירה, עליתי על ה"ריו" עליו היו עמוסים המקלעים וכל הדרך לתוך סיני עשיתי ניסוי כלים בכל המקלעים כך שכשהגענו לחניון החטיבה על ציר "טרטור" יכולנו לחלק את המקלעים כשהם כבר מוכנים לפעולה..

מעוז בקו תעלת סואץ ערב מלחמת יום הכיפורים

אלחוטן בבונקר פיקוד במעוז בקו התעלה,
עם מק-128 ומרכ-72, 1969

עמדת קשר בבונקר פיקוד "תאומים" במעוז

במפח"ט שימשתי כטכנאי כאשר אני ישן ברק"ש 500 יחד עם חברי, שמעון בארי, מתקן מכשירים, בודק טנקים שחוזרים משדות הקרב, בודק מערכות קשר שנפגעו, עד שיום אחד אני שומע כי מחפשים מועמדים ללכת לקורס קצינים.

קורס קציני קשר במילואים

מיד רתמתי את חברי שמעון בארי מראש פינה ואמרתי לו: "בוא נלך לקורס קצינים העיקר שנצא מאפריקה (שם שהינו בצד המערבי של התעלה בשוך הקרבות)". וכך שנינו מגיעים ל"קסטניה" יוצאים לשלושה שבועות הכנה לבה"ד 1 בכרמיאל: קור כלבים, גשם ורוח לאחר החום של המדבר. משם, לאחר ההכנה, אנו נוסעים לבה"ד 1. שם עברנו 3 חודשי אימונים לא קשים במיוחד אבל מאתגרים כולל סדרה בבית לחם.

אחרי הקורס בבה"ד 1 מחצית מצוערי המחלקה שסיימה את הקורס, בכללם אני, הלכה לשלושה חודשים להשלמה חיילית בבה"ד 7 ואילו החלק השני של מסיימי הקורס, ביקשו וקיבלו את האפשרות, לחזור להשלמה לאחר הפסקה של שנה בשירות.

קורס קציני קשר ואלקטרוניקה, אפריל 1974

שירות כקצין קשר בחטיבה 8

אני, שהייתי סטודנט, לא הפריע לי להמשיך את השרות הצבאי ואכן סיימתי את ההשלמה החיילית ונשארתי בשירות מילואים פעיל (שמ"פ) עוד כשנה בתפקיד של קצין קשר בפלוגת הקשר של חטיבה 8.

לימים, הקשר"ח דאז, אליעזר אברבנאל, סיפר לי כי ביקש קצין קשר נוסף לפלוגה שלו ונאמר לו שיש קצין כזה אבל "הוא לא בדיוק הולך בתלם". "אותו אני רוצה" - אמר.

ומאז (גם לאחר השחרור מהשמ"פ) המשכתי את השירות בחטיבה 8 יותר מ-25 שנה, מתוכם 20 שנה כקצין קשר חטיבתי. במהלך תקופה זו הייתי בשירות מילואים פעיל הרבה ימים ובכלל זה עברתי קורס מפ"ים בבה"ד 7, שרות ארוך עם הפלוגה בעזה, בג"בל ברוך שבלבנון עד לקבלת דרגת סגן אלוף. ברגע מסוים הרגשתי שקצת קשה לי לטפס על הטנקים וביקשתי מהמח"ט שלי גלעד שר (לימים מנכ"ל משרד ראש הממשלה) להשתחרר מהתפקיד ולהעביר את המושכות לסגן שלי בעז אבישר. משם עברתי לשרת, מספר שנים ביחידת ביקורת מטכ"לית ובגיל 60, לבקשתי, בשנת 2007 שוחררתי משירות מילואים.

תובנות לחיילי חי"ק מניסיון החיים שלי

- לפתוח את הראש ולהיות יצירתיים במצבים המשתנים בשטח, כי לא את הכל אפשר ללמוד וללמוד.
- ליזום ולקחת משימות על עצמך באופן שבו תוכל להביא לידי ביטוי מרבי של היכולות שלך.
- להיות נחוש ודבק במשימה שכל אחד לוקח על עצמו גם בתנאים הקשים השוררים באזורי קרבות ולחימה.